

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»
Запорізька торгово-промислова палата
Українська асоціація з менеджменту та бізнес-освіти
НТУ «Дніпровська політехніка»
Одеський національний економічний університет
Одеський національний університет ім. Мечникова
Академія Куявсько-Поморська (Польща)
Аріельський університет (Ізраїль)
Економічний університет – Варна (Болгарія)
Сілезька академія в Катовіце (Польща)
Східно-Баварський технічний університет Амберг-Вайден (Німеччина)
Університет Градец Кралове (Чехія)

ЗБІРНИК ТЕЗ

IV Міжнародної науково-практичної конференції

**«ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ВІДРОДЖЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ,
РЕГІОНАЛЬНИЙ, МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ»**

12-13 жовтня 2023 року

Електронне видання на CD-ROM

Запоріжжя, 2023

УДК 330.341.1:[332.12+339.9]

Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(Протокол № 3 від 06.11.2023 р.)

Упорядник: Губарь О.В.

Редакційна колегія:

Шаломєєв В.А., д-р техн. наук, професор (відпов. ред.)

Наумик В.В., д-р техн. наук, професор

Корольков В.В., канд. екон. наук, доцент

Губарь О.В., канд. екон. наук, доцент

Лищенко О.Г., канд. екон. наук, доцент

Прушківська Е.В., д-р. екон. наук, професор

Пуліна Т.В., д-р. екон. наук, професор

Шарова С.В., канд. екон. наук,

Висоцька Н.І., начальник патентно-інформаційного відділу

I66 **«Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст»». Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 12-13 жовтня 2023 р. [Електронний ресурс] / Редкол.:В. А. Шаломєєв (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.**

ISBN 978-617-529-429-1

Зібрані тези доповідей, заслуханих на міжнародній науково-практичній конференції серед студентів, викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів. Збірка відображає широкий спектр тематики наукових досліджень, які проводяться у Національному університеті «Запорізька політехніка». Збірка розрахована на широкий загал дослідників та науковців.

УДК 330.341.1:[332.12+339.9]

ISBN 978-617-529-429-1

© НУ «Запорізька політехніка», 2023

ключової інфраструктури, а її основні умови визначаються розвитком інформаційно-телекомунікаційних технологій, а також соціальною, культурною, комерційною та урядовою підтримкою.

Для глобальної електронної комерції, спрямованої на захоплення ринків необхідна, перш за все, розвинута інфраструктура комунікацій. Спираючись на досвід ЄС цифрові інструменти забезпечують прозорість влади та ефективніше електронне урядування, сприяють економічному зростанню, виробництву та експорту, через підвищення продуктивності існуючих індустрій, та створення принципово нових сфер цифрової економіки з підвищеною доданою вартістю. Тому здійснення кроків щодо інтеграції до європейського ринку матиме позитивний ефект як для національного бізнесу, так і для споживачів. Максимальне регуляторне наближення в сфері електронної комерції до гармонізованих правил ЄС призведе до зменшення перешкод та обмежень у двосторонній торгівлі між Україною та ЄС. Як результат, бізнес отримає кращий доступ на європейський ринок, що в поєднанні із посиленням захисту прав споживачів та підвищенням прозорості в сфері електронної комерції призведе до зростання обсягів електронної торгівлі та матиме позитивний ефект для економіки країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Retail e-commerce sale worldwide from 2014 to 2023 (in billion US dollars). The Statistical Portal. <https://11l.innk/GKtEn>

2. Що відбувається з українським Ecommerce під час війни: дослідження Promodo. URL: <https://11l.innk/cCzKM>

УДК 355.65 - 049.5(477)

Беззубченко О.А.¹, Пор'яз Т.Є.²,

¹ канд. економ. наук доц. МДУ

² студ. МДУ

РОЗВИТОК АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Розвиток сільськогосподарського сектору України має вирішальне значення для забезпечення продовольчої безпеки на світовому рівні. Україна, як один із провідних світових виробників сільськогосподарської продукції, може виконувати ключову роль у постачанні харчових товарів на глобальний ринок. Продовольча безпека визначається чинним законодавством як захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності (ст. 2

Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України») [1]. Міжнародне законодавство закріплює поняття «продовольча безпека» у тексті Римської декларації про світову продовольчу безпеку 1996 р., як становище, у якому люди постійно мають фізичний, соціальний та економічний доступ до їжі у необхідній кількості та поживній якості, яка задовольняє їхні потреби у харчуванні для здорового і активного життя. Криза, що розгортається в Україні, сколихнула товарні ринки та загрожує глобальній продовольчій безпеці. Триваюча епідемія пандемії COVID-19 та інші фактори вже підвищили ціни на продукти харчування. Погані врожаї в Південній Америці, високий глобальний попит і проблеми з ланцюгом постачання призвели до скорочення запасів зерна та олійних культур і підняли ціни до найвищого рівня з 2011–2013 років. Ціни на рослинну олію також були на рекордних рівнях, що відображає короткий урожай сої в Південній Америці, скорочення поставок пальмової олії через проблеми зі збором врожаю в Малайзії та різке збільшення використання пальмової та соєвої олії для виробництва біодизелю [2]. Ціни на такі ключові енергоємні ресурси, як паливо, добрива та пестициди, також були майже на рекордних рівнях. Але інвестиції у сучасні технології, підвищення якості продукції, сталий розвиток сільського сектору та поліпшення торговельних відносин мають потенціал не тільки збільшити економічний рівень України, але й сприяти сталій глобальній продовольчій безпеці.

Саме зараз Україна переживає тяжкий період війни із країною-агресором Росією. Основними чинниками впливу військового конфлікту на аграрний сектор України стали:

- Зменшення площ під посівами, яке скоротилося на 20% порівняно з 2021 роком.
- Пошкодження виробничих будівель, споруд та обладнання.
- Зростання цін на добрива та дизельне паливо.
- Блокада чорноморських портів, що обмежила можливості для експорту та імпорту сільськогосподарської продукції.

Всі ці фактори істотно зменшили прибуток українських фермерів і агрокомпаній. Станом на 24 лютого 2023 року, збитки та втрати для сільськогосподарського сектору України були оцінені в 40,2 мільярда доларів США. З цієї суми, 8,72 мільярда доларів США становили розмір збитків, тоді як сукупні втрати склали 31,50 мільярда доларів США.

Україна є унікальною європейською країною для ведення агробізнесу. Величезний земельний потенціал, природні умови, характеристики ґрунту та усталені традиції землеробства роблять Україну надзвичайно привабливою з погляду інвестицій у сільськогосподарське виробництво.

Україна займає важливе місце у виробництві продукції сільського господарства у світі. Хоч її частка від світового виробництва

сільськогосподарської продукції незначна, але частка від всього виробництва України складає майже 12%, в той час як у світі та інших країн-лідерів приблизно 4% (рис. 1.). Це підкреслює, українську агропромислову зорієнтованість.

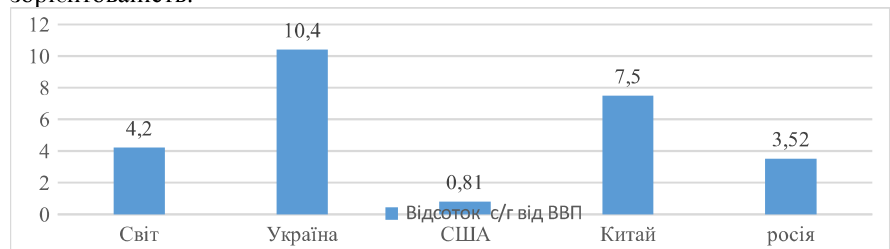

Рисунок 1 – Частка виробництва с/г продукції від ВВП країни [3].

Динаміка обсягів експорту продукції сільського господарства свідчить про більш ніж трикратне зростання за 11 річний період (з 7,4 млн. дол. США до 23,9 млн. дол. США), в той час коли обсяги загального експорту країни збільшились тільки на 16,7 млн. дол. США. Найбільш продуктивнішим роком за обсягами загального експорту був 2013 рік, а за обсягами експорту саме с/г продукції – 2021 р. Обсяги експорту с/г продукції стабільно збільшувалися з 2015 року, в той час коли загальні обсяги характеризувалися нестабільністю.

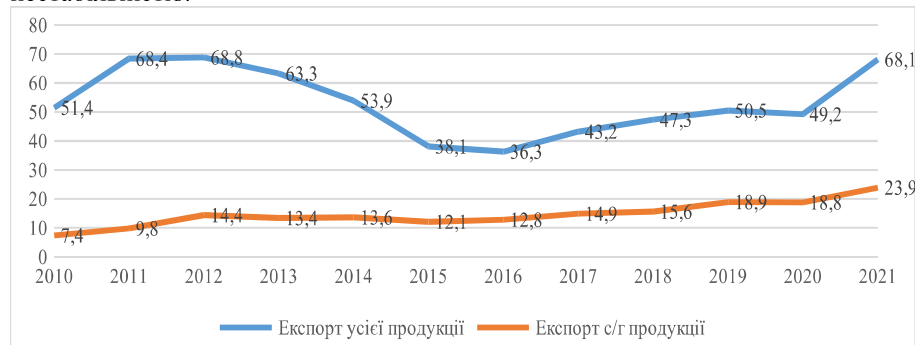

Рисунок 2 – Динаміка обсягів українського експорту [3]

Для розв’язання проблеми продовольчої безпеки на національному рівні в умовах продовження повномасштабного військового конфлікту необхідно реалізовувати ключові стратегії стійкості аграрного сектору, що забезпечують ефективність у ланцюзі «виробництво - переробка - зберігання -

постачання продуктів харчування населенню». У цьому контексті наступні напрями мають надзвичайну важливість:

1. Збільшення виробництва сільськогосподарської продукції шляхом підвищення врожайності.

2. Пошук і створення нових, включаючи тимчасові, об'єктів для зберігання та початкової переробки продукції.

3. Ефективне використання всіх резервів у приватному та державному секторах для забезпечення постачання продовольства в пункти його реалізації.

4. Пошук нових каналів постачання агропромислової продукції через кордони (нові логістичні системи)

Ці стратегії спрямовані на забезпечення надійності продовольчого ланцюга та підтримання сталості постачання продуктів харчування в умовах воєнного конфлікту.

Для України наразі немає таких ризиків продовольчої безпеки, як для світу. Криза стала відчутною на початку російського вторгнення, коли збільшилися ціни на продовольство. В деяких африканських країнах виникла проблема фізичної доступності до їжі. Тому необхідна консолідація міжнародної спільноти для забезпечення відновлення і сталого розвитку українського АПК та забезпечення світової продовольчої безпеки. Україна виконує свої зобов'язання щодо забезпечення продовольством нужденних країн. Але лише власними зусиллями це реалізувати складно [4].

Початок війни між двома ключовими світовими виробниками сільськогосподарської продукції поставив під загрозу більше третини світової торгівлі пшеницею, 17% світової торгівлі кукурудзою та майже 75% світової торгівлі соняшниковою олією. Протягом тижня після вторгнення ціни на ф'ючерси на пшеницю підскочили майже на 60%, а ціни на кукурудзу та сою зросли більш ніж на 15%. Чорноморські порти України були фактично заблоковані, що різко обмежило її можливості експортувати врожай 2021 року, а посів і збір урожаю 2022 року було зірвано. Агровиробники України вже продемонстрували, що здатні використовувати шанси, які надає їм світова економіка: експорт аграрної продукції з України збільшився з 2 млрд. дол. США в 2000 році до 18 млрд. дол. США. [5]. В умовах інвестицій в підвищення ефективності і цілеспрямованої роботи для виходу на нові ринки Україна може міцно закріпитися в якості провідного гравця на світовому ринку продовольства і зайняти гідне місце поряд з такими країнами, як Канада, Австралія, Бразилія, Аргентина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24 червня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. Ст. 527.

2. The Russia-Ukraine conflict and global food security. By Joseph W. Glauber, ed. and David Laborde Debucquet, ed., 2023., Pages: 196. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://11l.in/b3fBq>

3. Unctadstat [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://11l.in/awkD0>

4. Висоцький Т. Для забезпечення світової продовольчої безпеки та відновлення українського АПК необхідна консолідація міжнародної спільноти. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://11l.in/a0WU6>

5. Федосєєва Г.С. Сітовий ринок сільськогосподарської продукції: теоретичний та практичний аспекти розвитку / Г.С. Федосєєва. – Миколаїв, 2017.

УДК 338

Геращенко С.О.¹

¹ канд. економ. наук доц. НТУ «Дніпровська політехніка»

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ПОВОЄННОМУ ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНИ

Агентство Reuters оприлюднило дані Світового банку, ООН, Європейської комісії та України щодо витрат на повоєнне відновлення України. Ця сума становить 411 млрд доларів[1]. Такі дані було оприлюднено у березні 2023 р. Проте на жовтень 2023 р. ця сума ще зросла і продовжує зростати, адже бойові дії продовжуються, росія продовжує знищувати виробничу, критичну та житлову інфраструктуру України. Приведена сума у 2,6 разів перевищує ВВП України за 2022 рік, який за даними Світового банку склав 160,5 млрд доларів[2]. За словами прем'єр міністра України Дениса Шмигала зазначена оцінка не включає дані про втрату інфраструктури, житла і підприємств на територіях, що наразі окуповані російськими військами.

Якщо говорити про історичний досвід після Другої Світової Війни, то тоді відбудова розпочалась аж через три роки з впровадженням плану Маршалла. До 1948 року підтримка життєздатності повоєнної західноєвропейської економіки відбувалось за рахунок імпорту товарів, субсидій та позик з США та Канади. Це не могло тривати довго, адже якщо економіку країни після війни не відновити, то потрібно буде її постійно дотувати. І ці дотації обійдуться значно дорожче. Ось чому було розроблено план Маршалла — програму технічної і економічної допомоги Європі для відновлення економіки. Сподіваємося, що цей урок світові лідери добре